

Deelrapport
Inventarisatie
provinciaal beleid
kindermishandeling

Uitgevoerd in het kader van de
evaluatie Beleidsbrief Bestrijding
van Kindermishandeling.

Amsterdam, april 1994
Van Dijk, Van Soomeren en Partners
Anneke van Hoek
Agnes van Burik

Inhoudsopgave

	Pagina:
1 Inleiding	1
2 Grootstedelijke regio Amsterdam	2
3 Grootstedelijke regio Den Haag	3
4 Provincie Drenthe	5
5 Provincie Flevoland	8
6 Provincie Friesland	10
7 Provincie Gelderland	12
8 Provincie Groningen	14
9 Provincie Limburg	16
10 Provincie Noord-Brabant	18
11 Provincie Noord-Holland	20
12 Provincie Overijssel	21
13 Grootstedelijke regio Rotterdam	23
14 Provincie Utrecht	24
15 Provincie Zeeland	25
16 Provincie Zuid-Holland	28
17 Samenvatting en conclusies	30

1 Inleiding

Middels de evaluatie van de Beleidsbrief Kindermishandeling dient de stand van zaken omtrent de uitvoering van de beleidsvoornemens, genoemd in de Beleidsbrief, in kaart te worden gebracht. Op basis hiervan worden conclusies getrokken ten behoeve van toekomstig beleid op het gebied van kindermishandeling.

Het onderhavige deelrapport vormt een van de deelrapporten die in het kader van deze evaluatie is uitgebracht. De Beleidsbrief werd in 1990 opgesteld: inmiddels is de planning en financiering voor beleid inzake kindermishandeling gedecentraliseerd naar de provincies en de grootstedelijke regio's. Het is daarom van belang om na te gaan in hoeverre suggesties voor beleid die voortvloeien uit de evaluatie aansluiten bij het beleid dat door de provincies is en wordt uitgezet.

Daarom is in het onderhavige deelrapport een inventarisatie gemaakt van het beleid inzake kindermishandeling¹ op provinciaal/grootstedelijk niveau.

Deze inventarisatie is gebaseerd op een telefonische ronde langs alle provincies en grootstedelijke regio's. Per provincie/grootstedelijke regio is één functionaris geïnterviewd die kindermishandeling in zijn/haar portefeuille heeft.

Opbouw rapport

Per provincie/grootstedelijke regio is kort beschreven:

- welke activiteiten op provinciaal niveau zijn ontwikkeld;
- welke plannen er bestaan voor de nabije toekomst;
- welke knelpunten worden ervaren bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid;
- welke ideeën er leven met betrekking tot het stimuleren van regionale/lokale samenwerkingsverbanden kindermishandeling;
- welke ontwikkelingen er zijn rond de organisatie van een centraal meldpunt.

Het rapport wordt afgesloten met een samenvattend hoofdstuk waarin de belangrijkste thema's worden weergegeven.

¹ Wij hanteren de beschrijving van kindermishandeling zoals deze in de Beleidsbrief is opgenomen: *"Kindermishandeling is elke vorm van voor het kind bedreigende en gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de opvoeders het kind in de afhankelijkheidsrelatie, actief of passief, opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend aan het kind in de vorm van fysiek letsel en/of psychische stoornissen."*

2 Grootstedelijke regio Amsterdam

Welke activiteiten zijn er op het niveau van de grootstedelijke regio ontwikkeld?

- 1 Het NIZW heeft een voorstel geschreven voor een 2-jarig experiment om te komen tot een geïntegreerd meldpunt. Op het laatste moment dreigde het BVA af te haken omdat zij niet geheel achter het voorstel kon staan. Nadat de wethouder een brief had geschreven waarin benadrukt werd dat het essentieel was dat het overleg weer op gang zou komen en na het uit de wereld helpen van enkele gerezen misverstanden, heeft het BVA toegezegd weer mee te doen. Op dit moment wordt overleg gevoerd over de nadere invulling van het voorstel.
- 2 Vroeger werkte het BVA Amsterdam voor zowel de provincie als de agglomeratie. De provincie wil echter een eigen BVA. Sinds 1-1-'94 zijn daarom de budgetten verdeeld tussen de regio Amsterdam en de provincie. De provincie gaat binnenkort een BVA starten in Alkmaar, terwijl het werkgebied van de BVA Amsterdam gaat bestaan uit Amsterdam en Het Gooi. Bovendien hebben de regio Amsterdam en de provincie hun bijdrage aan het BVA beiden structureel verhoogd met f 100.000,-.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

Zie hierboven.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Slechte samenwerking tussen RvdK en BVA: wordt verbeterd middels het experiment om te komen tot een geïntegreerd meldpunt.
- 2 Provincie heeft behoefte aan eigen BVA voor de provincie: wordt opgelost middels het splitsen van de budgetten en het opstarten van een provinciaal BVA in Alkmaar.
- 3 Werkdruk BVA structureel te hoog: wordt getracht te verbeteren middels verbeteren samenwerking met RvdK, creëren tweede BVA en structureel ophogen budget.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

Voorbereiden van tweejarig experiment (zie boven).

3 Grootstedelijke regio Den Haag

Welke activiteiten zijn er op grootstedelijk regio-niveau ontwikkeld?

- 1 Men oriënteert zich op de mogelijkheden van reorganisatie van het BVA (zie ook verslag Zuid-Holland). In mei moet er een voorstel klaar zijn met betrekking tot eventuele splitsing van het BVA. Half juni inspraak, september op grond van inspraakrapportages bijstelling voorstel wat vervolgens naar de regio-gemeenten wordt gestuurd om te accorderen. Daarna gaat het naar de raad Den Haag (zeer tijdrovend proces dus). Overigens is men ook bezig met het bekijken of S&O gesplitst kan worden.
- 2 In verband met de landelijke voorlichtingscampagne is met subsidie van WVC voor 2 jaar het BVA uitgebreid met een extra formatieplaats. Deze tijdelijke uitbreiding loopt binnenkort af. Het BVA heeft daarom de provincie verzocht om structurele uitbreiding. Dit verzoek wordt kritisch bekeken en nagegaan moet worden of dit onderwerp wel voldoende politieke prioriteit heeft.
- 3 De gemeente Den Haag wil voor 3 jaar een allochtonenwerker bij het BVA subsidiëren (geen enkel BVA in Nederland kent overigens nog een speciale allochtonenwerker; zou dus primeur zijn). Wordt waarschijnlijk per 1-1-'95 aangesteld. Dit zou dus een tijdelijke formatie-uitbreiding voor 3 jaar betekenen.
- 4 Het VKM heeft subsidie verzocht voor een steunpunt. Dit verzoek is voorgelegd aan het regionale samenwerkingsverband jeugdhulpverlening voor advies. Wordt binnenkort verwacht. Toewijzing hangt ook samen met de ontwikkelingen rond de organisatie van een centraal meldpunt.
- 5 Binnen de jeugdhulpverlening vormt de schaalvergrotingsoperatie waarbij per 1995 2 à 3 mfo's worden gevormd prioriteit nummer 1. De BVA wordt hier vooralsnog buiten gehouden. Te zijner tijd wordt de positie van het BVA in dit verband nader bekeken.
- 6 Het Platform Jeugdpreventie Den Haag heeft een inventarisatie gemaakt van preventie-activiteiten voor de stad Den Haag. Hierbij werden 2 kindermishandelingsprojecten genoemd: een inmiddels afgerond project van de begeleidingsdienst van het Centrum voor Onderwijsbegeleiding met betrekking tot het signaleren van seksueel misbruik van kinderen van 4 tot 12 jaar gericht op leerkrachten en een nog lopend project van het RIAGG in samenwerking met de VSK en de Vereniging tegen Seksueel Geweld over de preventie van seksueel misbruik van kinderen. Beide projecten zijn overigens niet door de regio gesubsidieerd.
- 7 De provincie is bezig met het schrijven van een notitie Preventieve zorg jeugdigen, die eind 1994 behandeld zal worden. Kindermishandeling vormt één van de onderwerpen in deze notitie (wat kan je eraan doen en welke rol kan de jeugdhulpverlening hier spelen).
- 8 Er bestaat een regionaal steunpunt seksueel misbruik. Dit wordt echter niet door de regio gesubsidieerd maar vanuit de gemeenten.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

- 1 Overleg met de provincie Zuid-Holland over de nadere invulling van de splitsing van het BVA en dat verder uitwerken.
- 2 Nader uitwerken centraal meldpunt (wat is de taak van zo'n meldpunt, wat is de rol van het BVA daarin, hoe wordt de relatie gelegd met de jeugdhulpverleningsinstellingen e.d.).
- 3 Kritisch de taken van het BVA bekijken (is steeds meer taken op zich gaan nemen en is dat wel nodig).
- 4 Schrijven van de notitie Preventieve zorg jeugdigen.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 De doeluitkering is ontoereikend. De middelen blijven gelijk of worden minder terwijl het aantal meldingen steeds verder toeneemt.
- 2 Het LSBVK bepaalt middels haar beleid wat er in de regio gebeurt. De regio vindt het een knelpunt dat bij het uitstippelen van beleid voor het BVA het LSBVK er tussen zit.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

De regio vindt dat het BVA goed moet samenwerken met de jeugdhulpverleningsinstellingen en samenwerkingsverbanden, goed moet weten wat hun aanbod is, wat wiens taak is e.d. teneinde versnippering te voorkomen. Het BVA moet zich dus niet geïsoleerd opstellen. Het BVA zit overigens ook in enkele buurtnetwerken die opgezet worden.

Bij het beoordelen van subsidieverzoeken wordt altijd bekeken of een project niet te veel op zichzelf staat, zonder dat er afgestemd/overlegd is met andere instanties.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

De regio heeft hierover overleg gevoerd met de RvdK en de RvdK heeft overlegd met het BVA. Voor de zomer gaat men een werkgroep starten die een voorstel uit gaat werken voor het opzetten van een centraal meldpunt. Dit voorstel moet eind 1994 klaar zijn.

4 Provincie Drenthe

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

- 1 In 1993 is het Preventieplatform Kindermishandeling Drenthe opgericht, waarin onder meer het RIAGG, GGD, Kruiswerk, S&O en VKM participeren. Het Riagg is de initiatiefnemer en coördinator. Taken platform:
 - de coördinatie van de preventie-activiteiten met betrekking tot kindermishandeling in Drenthe
 - het stimuleren, (laten) ontwikkelen en uit (doen) voeren van preventieprojecten.De provincie heeft subsidie verleend voor een project preventie kindermishandeling in basis-, speciaal en voortgezet onderwijs ter vergroting van de deskundigheid van leerkrachten bij het signaleren van kindermishandeling en een vervolgpriject gericht op dezelfde doelgroep met als doel deskundigheidsbevordering ten aanzien van het ondernemen van actie na de signalering. Het Preventieplatform zelf ontvangt geen subsidie (wordt uit reguliere budgetten van de instellingen bekostigd).
- 2 De RvdK Drenthe en het BVA Groningen (dat als werkterrein zowel de provincie Drenthe als Groningen kent) zijn voorstander van een geïntegreerd meldpunt in Drenthe en werken gezamenlijk een plan uit, waarbij ook de VKM is betrokken. De provincie ondersteunt deze samenwerking en heeft medio maart 1994 alvast f 10.000,- beschikbaar gesteld voor een voorlichtingscampagne rondom het nieuwe meldpunt. Per 1 september a.s. wil men met een experiment meldpunt van start gaan. Oorspronkelijk wilde men dat het rijk Drenthe zou aanmerken als proefpolder voor een centraal meldpunt. Het is op dit moment echter nog onbekend of het rijk hieraan wil bijdragen. De provincie loopt met haar plannen namelijk voor op de rijksoverheid. De provincie wil echter niet op het rijk wachten en zet daarom toch haar experimentplannen door. Alle regionale betrokkenen zijn namelijk erg enthousiast. Waarschijnlijk wordt binnenkort door de provincie besloten om f 27.000,- beschikbaar te stellen voor het experiment. Dit geld is bedoeld om de functies die nu door de VKM worden vervuld (voorlichting, deskundigheidsbevordering en documentatie) te integreren in het meldpunt.
- 3 De VKM had voor het opstarten van een regionaal steunpunt (voor Drenthe en Groningen) voor 3 jaar een subsidie gevraagd van 2,5 ton. Aangezien men nu echter bezig is met het opzetten van een experiment meldpunt, waarin de functies van de VKM geïntegreerd zullen worden, is het niet zinnig om een apart steunpunt op te zetten. Daar is het VKM het overigens ook mee eens.
- 4 In 1989 is door gedeputeerde staten het Integratieteam Seksueel Geweld Drenthe geïnstalleerd. Het ISGD wordt vanuit de provincie ondersteund middels een provinciale ambtenaar die een secretariaatsfunctie vervult en middels subsidie van bepaalde activiteiten (een werkconferentie, een sociale kaart e.d.) Taak van het ISGD: onderzoeken van de mogelijkheden om te komen tot integratie van een adequate opvang van en hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld in de reguliere hulpverlening. Het ISGD richt zich echter uitsluitend op volwassen vrouwen, aangezien besloten was dat seksuele kindermishandeling integraal ondergebracht zou worden bij de jeugdhulpverlening. Volwassen vrouwen die als kind seksueel misbruikt zijn vallen dus wel onder de doelgroep, kinderen zelf niet. Leden van het ISGD zijn o.a. BVA, RIAGG, RvdK, Jeugdpsychiatrisch centrum de Ruyterstee. Binnenkort rond het ISGD haar activiteiten af

middels een rapportage met aanbevelingen. Eén van de aanbevelingen luidt dat er geen totale integratie moet komen (wel meer afstemming qua beleid), maar dat er een aparte vrouwenhulpverlening gehandhaafd moet worden.

Ontwikkeling op rijksniveau: De Inspectie Jeugdhulpverlening besteedt aandacht aan seksueel misbruik van cliënten door hulpverleners. In 1991 heeft de Inspectie hiernaar een inventariserend onderzoek gedaan en aanbevelingen geformuleerd. Eén van die aanbevelingen luidt dat de instellingen schriftelijk vastgesteld beleid dienen te ontwikkelen en dat dit beleid uitgevoerd en geëvalueerd dient te worden. Het is het voornemen van de Inspectie om in haar werkbezoeken aandacht te besteden aan deze vorm van kindermishandeling. De provincie Drenthe is overigens de enige provincie die deze ontwikkeling in haar beleidsplannen heeft genoemd.

Vooralsnog worden verder geen extra financiën beschikbaar gesteld. Verschillende initiatieven zijn namelijk gericht op bevordering van samenhang en het realiseren van een adequaat hulpverleningsaanbod. De resultaten van het Integratieteam- en het DVJ-project² zijn van belang om te kunnen bepalen op welke wijze en in welke mate versterking van activiteiten op het terrein van kindermishandeling noodzakelijk is.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

- 1 Stimuleren dat het geïntegreerde meldpunt nader uitgewerkt wordt.
- 2 De projecten in het kader van het Preventieplatform gericht op leerkrachten lopen binnenkort af. Men wil hier verder mee, maar de provincie wil dan ook het Ministerie van Onderwijs hierbij betrekken, aangezien dan de deskundigheidsbevordering van leerkrachten meer een structureel aandachtspunt gaat worden.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Verkokering, zowel op overheidsniveau (Ministerie van Justitie versus provincies, vrijwillige hulpverlening versus justitiële RvdK) als op uitvoerend niveau (slechte afstemming tussen instellingen onderling).

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

- 1 Er bestaan erg veel initiatieven op het gebied van kindermishandeling. De samenwerking en samenhang tussen deze initiatieven wordt echter nogal eens uit het oog verloren. Het is de bedoeling dat het integrale meldpunt dit ook gaat coördineren.
De casusteams die in het kader van het project verbetering samenwerking kindermishandeling (gesubsidieerd door WVC) zijn uitgebouwd, blijven bestaan. Het project zelf stopt, aangezien de subsidie stopt.

2 Het project verbetering samenwerking kindermishandeling (gesubsidieerd door WVC).

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

Zie activiteiten (2).

5 Provincie Flevoland

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

- 1 Men streeft ernaar om per 1 juni 1994 afstemming bereikt te hebben tussen de meldfunctie van de RvdK en die van het BVA. Er zal geen sprake zijn van organisatorische integratie, maar slechts van integratie van de meldfunctie van beide instanties. Per 1 juni start het nieuwe bureau van de RvdK in Flevoland (op dit moment valt Flevoland nog onder de RvdK Zwolle). Het is de bedoeling dat gelijk met de start ook de integratie van de meldfuncties een feit is.
- 2 Men wil lokale case-managementteams tot stand brengen, waarin onder meer de RvdK, een jeugdarts en jeugdverpleegkundige van de GGD en het BVA vertegenwoordigd zijn. Doel: verificatie meldingen, ondernemen actie, bewaken voortgang en bij dit alles aansluiting zoeken bij lokale netwerken. Om dit van de grond te krijgen dient het BVA decentraal te gaan werken. Het BVA krijgt van de provincie vanaf 1994 f 430.000,- per jaar wat impliceert dat ze vanaf 1994 structureel f 100.000,- extra krijgt. De provincie verbindt hier wel de voorwaarde aan dat het BVA decentraliseert in haar werkwijze. Het BVA is echter te klein om de case-managementteams te gaan trekken, zodat hiervoor een beroep wordt gedaan op de GGD.
- 3 Het BVA wordt in het kader van een experiment geïntegreerd met de GGD. Het BVA is structureel overbelast. Door middel van functie-differentiatie (preventie en bemiddeling tussen kind en/of gezin en hulpverlening kunnen beter op gemeentelijk niveau uitgevoerd worden) en een andere bestuurlijke inbedding tracht men hier verbetering in te brengen. Hiertoe wordt het BVA ondergebracht bij een grote en sterke organisatie: de GGD. Er is een experiment gestart waarbij de samenwerking met de GGD gedurende 2 jaar verder geïntensiveerd wordt. De volgende resultaten worden middels dit experiment beoogd:
 - het op (binnen)gemeentelijk niveau tot stand brengen van case-managementteams (zie hierboven);
 - systematisch volgen wat na een melding wordt gedaan;
 - zorgen dat groter aantal kinderen adequate hulp krijgt dan nu;
 - inschakelen RvdK indien vrijwillige hulpverlening onvoldoende resultaat heeft;
 - ontwikkelen case-volgsysteem ten behoeve van evaluatie en feed-back met betrekking tot effectiviteit van de hulp;
 - ontwikkeling van een systematische aanpak van deskundigheidsbevordering.Hiertoe dienen de instellingen zelf een voorstel uit te werken. De provincie is van mening dat eventuele subsidiëring hiervan meer een taak van de gemeenten is dan van de provincie. De provincie wil de gemeenten ook wijzen op hun verantwoordelijkheid in deze. Bij de gemeente Almere ligt momenteel al een subsidieverzoek voor het bekostigen van een STAT-training. De GGD moet dit voorstel nader uitwerken en het in overleg met het BVA, het Vertrouwensbureau, de RvdK en het LSBVK implementeren. Aansturing van het project dient op management-niveau te gebeuren vanuit een nog te installeren stuurgroep waar alle betrokkenen in vertegenwoordigd zijn. Implementatie dient zo spoedig mogelijk plaats te vinden. Medio 1995 dient de werkwijze geëvalueerd te worden. Op grond van de evaluatie dient bekeken te worden hoe de opzet geoptimaliseerd kan worden. Men wil voor de evaluatie een beroep doen op WVC.
- 4 Van 1990 tot en met 1994 heeft het Vertrouwensbureau f 100.000,- subsidie per jaar gekregen. Het Vertrouwensbureau is een samenwerkingsverband waarin alle

instellingen die te maken hebben met kinderen in bedreigende situaties vertegenwoordigd zijn. Er bestaat een zorgplicht om indien het Vertrouwensbureau een appel doet op een instelling om iemand te leveren voor een case-managementteam, de instelling hieraan ook daadwerkelijk gehoor geeft. Het voornemen bestaat om de subsidie vanaf 1995 voort te zetten onder de voorwaarde dat het Vertrouwensbureau haar activiteiten verbreedt van kindermishandeling naar kinderen in bedreigende situaties.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

Het bovenbeschreven experiment van 2 jaar dus.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Het valt niet mee om praktisch vorm te geven aan de er op papier zo logisch uitzijende plannen tot integratie van het BVA met de GGD en tot integratie van de meldfunctie.
- 2 Je moet uitkijken dat je geen nieuwe netwerken creëert, maar dat je gebruik maakt van de reeds bestaande samenwerkingsverbanden.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

De provincie subsidieert het Vertrouwensbureau (zie boven).

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

Zie activiteiten (1).

6 Provincie Friesland

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

- 1 Uiterlijk per 1 januari 1996 zal het BVA opgaan in een "eenheid vertrouwensarts" die wordt opgenomen binnen de komende multifunctionele organisatie (mfo) jeugdhulpverlening in Friesland. Deze eenheid vertrouwensarts zal dan rechtstreeks onder het bestuur van de mfo vallen. Doel hiervan is om de functie vertrouwensarts een steviger en tevens duidelijk onafhankelijke positie binnen de jeugdhulpverlening te geven. Vanaf de start van de mfo worden de subsidiemiddelen voor de eenheid vertrouwensarts geormerkt in het budget van de mfo opgenomen en wordt de subsidiëring van het BVA Leeuwarden aan de LSBVK beëindigd. Het personeel van de LSBVK/BVA Leeuwarden komt dan in dienst van de mfo.

De provincie vindt het verder van belang dat het BVA en de regionale bureaus³ voor de tijd tot de mfo zorgen voor de samenhang van het BVA met de ontwikkelingen in de jeugdhulpverlening en het bereiken van steun voor het BVA vanuit de regionale bureaus. Daarom stelt de provincie het volgende voor.

- Te bevorderen, dat het bestuur van de komende regionale bureaus waar mogelijk het BVA Friesland steunt om de dagelijkse werkuitvoering, de voorbereidende activiteiten naar één centraal meldpunt en activiteiten in het perspectief van de komende mfo te vergemakkelijken.
 - Bij het LSBVK/BVA Leeuwarden en het bestuur van de regionale bureaus erop aan te dringen, dat zij regelmatig overleggen welke activiteiten in het kader van het vorige punt concreet uitgevoerd zullen worden en welke middelen daarvoor uit het BVA-budget en evt. het budget van de regionale bureaus beschikbaar worden gesteld.
 - Van het LSBVK te verlangen dat zij voor de periode dat zij voor dit werk in Friesland nog verantwoordelijkheid draagt (dus tot 1-1-1996) bij de indiening van de jaarlijkse begroting en werkplan, de resultaten van het onder het vorige punt vermelde overleg aangeeft.
- 2 Er is door de provincie vanaf 1990 voor vier jaar subsidie verleend aan een op initiatief van de provincie opgericht onafhankelijk steunpunt bestrijding seksueel geweld (in totaal f 220.000,- per jaar waarvan ongeveer f 45.000,- per jaar uit jeugdhulpverlening). Aanleiding hiertoe waren de resultaten van een onderzoek naar de knelpunten in de hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld. Doel van dit steunpunt is om de hulpverlening aan slachtoffers (zowel volwassenen als kinderen) van seksueel geweld te verbeteren middels stimuleren samenwerking, deskundigheidsbevordering, uitbrengen sociale kaart, verschaffen van advies en informatie en het opzetten van een zevental projecten. Eén van die projecten is specifiek gericht op kindermishandeling. Het steunpunt verleent zelf geen hulp, want het doel is juist dat de reguliere instellingen hiertoe zelf een (beter) aanbod ontwikkelen. In juni 1994 komen de resultaten beschikbaar van de evaluatie van het project; in het najaar wordt besloten in hoeverre het steunpunt nog verder gesubsidieerd wordt.

³ In het perspectief van de komende mfo per 1996 wordt per 1994 de ambulante jeugdhulpverlening en preventie versterkt door de start van drie regionale bureaus jeugdhulpverlening, te weten te Leeuwarden, Sneek en Drachten.

- 3 Binnen de door de provincie gesubsidieerde instellingen is structureel een hulpverleningsaanbod en een aantal activiteiten (werkgroepen e.d.) ontwikkeld op het gebied van kindermishandeling (bijvoorbeeld binnen de stichting centra jeugdhulpverlening Friesland).

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

Versterken BVA door het te laten opgaan in de komende mfo. Verder zijn op dit moment nog geen concrete plannen voor aanvullende maatregelen.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Knelpunt is dat men te maken heeft met verschillende ministeries, waardoor het ontbreekt aan samenhang in het beleid en in de bevoegdheden. Het is niet altijd duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is.
- 2 Er bestaat een spanningsveld tussen het grote aantal meldingen van kindermishandeling en de vermindering van de middelen. Dat wordt getracht op te lossen middels het opnemen van het BVA in de mfo en het verbeteren van de samenwerking tussen het BVA en de jeugdhulpverlening.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

Via het oprichten en subsidiëren van het steunpunt seksueel geweld wordt de samenwerking op het gebied van de hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld gestimuleerd. Ook via het samenbrengen van het BVA en verschillende jeugdhulpverleningsinstellingen wordt samenwerking bevorderd.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

De provincie voert gesprekken met het BVA en de RvdK over de organisatie van een centraal meldpunt. Men bevindt zich in de oriëntatiefase.

7 Provincie Gelderland

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

Er is geen expliciet beleid op het gebied van kindermishandeling.

Verder zijn er op provincie-niveau geen signalen binnengekomen dat het BVA structureel overbelast is. Vorig jaar is dit naar aanleiding van mededelingen dat de structurele overbelasting van BVA's een landelijke tendens zou zijn, nagecheckt bij het BVA. Toen had men het wel druk, maar niet structureel te druk.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

Er zijn geen expliciete plannen. Wel wil men zich nader gaan beraden op de positie en het functioneren van het BVA. Vanaf 1993 is er een schaalvergrotingsbeleid gestart, dat zich tot nu toe beperkt heeft tot het fuseren van de grotere jeugdhulpverleningsinstellingen. Het BVA heeft zich vooralsnog daar niet bij aangesloten. Binnenkort gaat de provincie met het BVA praten om te bekijken of het BVA zich op termijn toch nog aan zal sluiten bij deze grote jeugdhulpverleningsorganisatie.

Wat betreft het functioneren van het BVA wil men kritisch gaan bekijken of het BVA wel efficiënt genoeg werkt en welke taken vervuld (dienen te) worden door het BVA. Ook wil men dan kijken naar de follow-up op de meldingen.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Twee ministeries is een probleem.
- 2 De indruk bestaat dat het LSBVK/BVA zich te veel afzijdig houdt van bepaalde ontwikkelingen: zoekt te weinig samenwerking met de jeugdhulpverleningsinstellingen en haakt niet in op schaalvergrotingsoperaties in de jeugdhulpverlening.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

Er bestaan enkele incidentele overlegvormen op uitvoerend niveau tussen instellingen, met name op het gebied van incest (Oost-Gelderland, Rivierenland bijvoorbeeld). Deze overleggen worden betaald uit de reguliere middelen. De provincie is terughoudend in het incidenteel verstrekken van subsidie. Eerst dient gekeken te worden of iets niets uit de reguliere middelen betaald kan worden. Kindermishandeling vormt immers een onderdeel van het reguliere aanbod. Subsiëring geschiedt eigenlijk alleen als projecten vernieuwend zijn. Overigens stelt de provincie als voorwaarde bij het honoreren van subsidie-verzoeken dat bij een project alle relevante instanties betrokken worden.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

Het centrale meldpunt vormt één van de gespreksonderwerpen bij de toekomstige gesprekken die de provincie met het BVA en de RvdK wil gaan houden. Het idee van één herkenbaar meldpunt spreekt de provincie en de betrokkenen aan, maar in praktijk blijkt de neiging van de RvdK en het BVA om zo nauw samen te gaan werken niet erg groot.

8 Provincie Groningen

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

Aandachtspunt van de laatste jaren vormt het leren signaleren van kindermishandeling en het op gang brengen van de hulpverlening. Men wil dit doen in het kader van buurtnetwerken voor 0 tot 12-jarigen (1) en via het uitbouwen van de centrale signaleringspunten voor 12 tot 18-jarigen (2):

- 1 In 1993 is een stimuleringsregeling van kracht geworden voor gemeenten voor het opzetten van buurtnetwerken voor 0 tot 12-jarigen. Gemeenten kunnen hiervoor een startsubsidie krijgen van f 5.000,- . Deze regeling is voor 1994 gehandhaafd. Stichting S&O voert deze regeling uit voor de provincie. Tot nu toe hebben 10 gemeenten van deze regeling gebruik gemaakt.
- 2 Vanaf 1986 zijn er samenwerkingsverbanden in het kader van de bestrijding van veel voorkomende criminaliteit gecreëerd. Deelnemers: RvdK, reclassering, Stichting Jeugd & Gezin, welzijns- en jeugdhulpverleningsinstellingen. Doelgroep was oorspronkelijk jongeren die met de politie in aanraking waren gekomen. Doel was om deze jongeren uit het justitiële circuit te houden. Vanaf 1990 is deze doelgroep verbreed tot jongeren met problemen. Ook de bij het samenwerkingsverband aangesloten instellingen werd uitgebreid met het CAD, RIAGG, scholen en jeugdwerkgarantie-organisaties. Coördinatie is in handen van één functionaris, die vanuit de RvdK gedetacheerd is bij een onafhankelijke stichting. Het Ministerie van Justitie (tot 1990: BiZa) en de provincie betalen elk de helft van de jaarlijkse subsidie van f 180.000,-.

Nieuw aandachtspunt vormt de primaire preventie van kindermishandeling. Men wil hieraan door het opzetten van projecten gericht gaan werken de komende tijd. Als voorbereiding hierop:

- 3 Er is een oriëntatiegroep gestart die bezig is met het opstellen van een preventieprogramma op het gebied van kindermishandeling. Deelnemers zijn o.a. de VKM, VSK, BVA, Kruisvereniging, GGD, Vroegtijdige Onderkenning Ontwikkelingsstoornissen, S&O en het RIAGG. De oriëntatiegroep werkt samen met de Rijksuniversiteit Groningen. Men heeft zich verdiept in de factoren die een rol spelen bij het ontstaan van kindermishandeling en de wijze waarop preventie gestalte kan krijgen. Binnenkort presenteert de oriëntatiegroep een activiteitenplan.
- 4 De provincie heeft net een stimuleringsregeling ingesteld voor 2 jaar voor gemeenten die iets willen doen op het gebied van seksueel geweld. Gemeenten dienen samen met het RIAGG hiertoe een projectplan op te stellen, dat de provincie met maximaal f 10.000,- subsidieert. Seksuele kindermishandeling kan het onderwerp of althans een onderdeel vormen van zo'n gemeentelijk project.
- 5 De VSK is van 1991 tot en met 1994 met f 5.000,- per jaar ondersteund door de provincie.
- 6 In 1991 heeft de provincie subsidie verstrekt voor een project gericht op bijscholing van leidsters van peuterspeelzalen e.d. met betrekking tot kindermishandeling. Verder geen projectsubsidies.
- 7 De VKM had subsidie aangevraagd voor een regionaal steunpunt. De provincie is echter van mening dat de kennis van de VKM geïntegreerd dient te worden in de reguliere hulpverlening (wat in Drenthe ook zal gebeuren in verband met het opzetten van een geïntegreerd meldpunt), zodat het opzetten van aparte steunpunten door de provincie wordt afgewezen.

- 8 Er zijn 3 oriënterende gesprekken geweest tussen de provincie en de RvdK en het BVA teneinde na te gaan of er op dit moment al reële mogelijkheden (ook financieel gezien) zijn voor een centraal meldpunt. Het BVA, dat zowel Groningen als Drenthe bestrijkt, is in Drenthe overigens betrokken bij een experiment voor een geïntegreerd meldpunt. Waarschijnlijk wil Groningen eerst de resultaten daarvan afwachten, maar dat is nog niet besloten.
- 9 Gezien de ernstige budgettekorten van het BVA heeft de provincie incidenteel voor 1993 en 1994 extra subsidie aan het BVA gegeven van f 30.000,-

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

- 1 Nader bekijken van de mogelijkheden om een centraal meldpunt op te zetten.
- 2 De positie van het BVA nader bekijken. Men is bezig met het vormen van één provinciale organisatie voor de jeugdhulpverlening. Op 1 juli 1994 is de bestuurlijke fusie voltooid, per 1-1-'94 dient de organisatorische fusie voltooid te zijn. De provincie vindt dat het BVA daar ook onder moet gaan vallen. Ook omdat er binnen één organisatie makkelijk met middelen geschoven kan worden, waar het BVA ook van kan profiteren. Overigens is dit wel afhankelijk van de ontwikkelingen rondom het opzetten van een centraal meldpunt.
- 3 Het signaleren van kindermishandeling en het op gang brengen van de hulpverlening blijft de komende jaren aandachtspunt.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Kindermishandeling wordt teveel als de verantwoordelijkheid gezien van het BVA, terwijl de reguliere hulpverleningsinstellingen hier ook verantwoordelijk voor zijn.
- 2 Er zijn erg veel ad hoc activiteiten en initiatieven op het gebied van kindermishandeling, terwijl het grotendeels ontbreekt aan gezamenlijke actie en afstemming.
- 3 Er bestaan verkeerde (te veel) verwachtingen richting het BVA.
- 4 Financiën schieten te kort en is ook betere stroomlijning van nodig.
- 5 Idee van centraal meldpunt wordt provincies opgedrongen door het rijk inclusief de bijbehorende voorwaarden waaraan zo'n meldpunt moet voldoen.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

Wordt te weinig samengewerkt, afgestemd. Zorgen voor verbeteren samenwerking is echter primair taak instellingen zelf. De provincie stimuleert echter wel samenwerking door geen subsidie te verstrekken voor ad hoc-projecten, maar alleen voor gezamenlijke projecten waarin de betrokken instellingen samenwerken.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

Zie antwoord 8 op de eerste vraag.

9 Provincie Limburg

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

- 1 Extra subsidie voor het opstarten van een dependance van het BVA.
Het BVA is gevestigd in Maastricht. De grote geografische afstand tussen het BVA Maastricht en de regio's Noord- en Midden-Limburg blijkt belemmerend te werken. Daarom heeft de provincie voor 1994 en 1995 f 280.000,- startsubsidie verstrekt om een dependance van het BVA op te richten in Noord-Limburg. Vanaf 1996 dient deze dependance structureel gefinancierd te worden vanuit de verschuiving van de jeugdhulpverleningsmiddelen.
- 2 In 1993 is door de provincie een preventieproject kindermishandeling van de GGD Noord-Limburg gesubsidieerd, dat o.a. tot doel had om leerkrachten meer deskundigheid te verschaffen met betrekking tot het signaleren van kindermishandeling. Dit mede ter voorbereiding op de komst van de dependance van het BVA in Noord-Limburg.
- 3 De provincie is van mening dat het BVA, om haar werkdruk te beperken, haar preventieve, voorlichtende en deskundigheidsbevorderende activiteiten goed dient af te stemmen met andere organisaties. In gesprekken met betrokken instellingen (BVA, RvdK, VKM en VSK) is het belang van onderlinge samenwerking door de provincie benadrukt. Een subsidieverzoek van de VKM voor het oprichten van een regionaal steunpunt is door de provincie afgewezen. De VKM zou dan namelijk een coördinerende rol willen vervullen, terwijl de provincie van mening is dat dit primair een taak is voor het BVA. De provincie heeft wel aangegeven bereid te zijn een gezamenlijk projectvoorstel te subsidiëren waarin de preventie-activiteiten op elkaar worden afgestemd. Zo'n projectvoorstel is nog niet ontvangen.
- 4 Er bestaan regionale Sir⁴-werkgroepen, waarin verschillende instanties vertegenwoordigd zijn en die tot doel hebben om de onderlinge samenwerking te verbeteren op het gebied van seksueel geweld en (met name) kindermishandeling. Deze werkgroepen worden incidenteel ondersteund (niet financieel maar door middel van advies e.d.) door de Stichting Ondersteuning van de Gezondheidszorg en Maatschappelijke Dienstverlening Limburg, die gesubsidieerd wordt door de provincie. De provincie heeft echter geen directe bemoeienis met deze werkgroepen.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

De provincie stelt zich afwachtend op. In de komende jaren moet er inhoud worden gegeven aan een centraal meldpunt. Op korte termijn zijn hiervoor echter geen concrete plannen (zie hieronder).

⁴ Sir staat voor Seksualiteit, Intimiteit en Relaties.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Het wordt als een knelpunt ervaren dat het erg lang onduidelijk blijft wat het rijk nu precies wil en hoe dat rijksbeleid concreet ingevuld dient te worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de samenwerkingsrelaties en het ontwikkelen van een centraal meldpunt. Hierdoor ontstaat een afwachtende houding.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

Er bestaan in Limburg geen samenwerkingsverbanden op het gebied van kindermishandeling. Overigens is de provincie in zijn algemeenheid voorstander van regionale samenwerking. De provinciale bemoeienis is echter nihil aangezien regionale samenwerkingsverbanden initiatieven vanuit de instellingen zelf zijn.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

De provincie heeft gesprekken gehad met het BVA en de Raden voor de Kinderbescherming over de oprichting van een centraal meldpunt. Aanvankelijk waren er vrij ver gevorderde samenwerkingsplannen, maar die zijn weer afgeblazen. De provincie wacht af wat het rijk nu precies wil.

10 Provincie Noord-Brabant

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

De provincie ondersteunt middels subsidie de volgende activiteiten:

- 1 Financiële ondersteuning BVA teneinde expertise over te dragen.
Het BVA kampt structureel met te weinig geld en heeft daarom in 1993 een wachtlijst ingesteld. De provincie is van mening dat het BVA teneinde haar werkdruk te verlichten zich meer zou moeten beperken tot haar kerntaken en het coördineren van het hulpverleningstraject zou moeten delegeren aan één of meer hulpverleningsinstellingen. Probleem is dat die andere instellingen de juiste expertise voor deze taak missen. De provincie heeft daarom voor 1994 en 1995 f 100.000 subsidie per jaar aan het BVA gegeven om hun expertise over te dragen aan de uitvoerende jeugdhulpverlening en om de samenwerkingsstructuur in het veld te verbeteren. Hiertoe zijn een aantal projecten gestart o.a. het project buurtnetwerken, huisartsenbijscholing en met name een tweejarige project om zogenaamde scenarioteams op te starten. Doel van de scenarioteams is om de veelal vrijblijvende samenwerking tussen instellingen bij (vermoedens van) kindermishandeling om te zetten in een verplichtende samenwerking. De regionale scenarioteams (hierbij wordt aansluiting gezocht bij de regionale indeling van de samenwerkingsverbanden rond kindermishandeling) krijgen vaste leden (BVA, RvdK, politie, eerste en tweede-lijns hulpverlening). Het BVA vervult een coördinatietaak in het voortraject. Wanneer het voortraject overgaat in het behandelingstraject, dient de coördinatie van de behandeling door het BVA overgedragen te worden aan een ander. Na 1995 wordt bekeken of en hoe dit project wordt voortgezet.
- 2 Structureel ondersteunen van incesthulpverlening via aanstelling functionarissen.
Bij het Brabantse Ondersteuningsinstituut Zorg (BOZ), dat door de provincie wordt gesubsidieerd, zijn 2 functionarissen aangesteld ter ondersteuning van de incesthulpverlening. Eén functionaris (32 uur) adviseert en begeleidt reguliere zorginstellingen bij het ontwikkelen van beleid op het gebied van incesthulpverlening, het stimuleren van samenwerking, deskundigheidsbevordering e.d. De andere functionaris (16 uur) ondersteunt en begeleidt zelfhulpgroepen van incestslachtoffers. De (5) regionale samenwerkingsverbanden incesthulpverlening worden ook door het BOZ ondersteund.
- 3 Incidentele projectsubsidies in het kader van het jaarlijkse zorgvernieuwingsprogramma. Jaarlijks maakt de provincie geld vrij voor vernieuwende experimentele projecten, die maximaal 3 jaar gesubsidieerd kunnen worden. Begin jaren negentig heeft de provincie in dit verband twee jaar subsidie verleend voor een project dat tot doel had om de samenwerking te verbeteren binnen de regionale samenwerkingsverbanden incesthulpverlening. Vanaf 1994 is voor 3 jaar subsidie verleend voor het opstarten van een telefonisch steunpunt voor slachtoffers van seksueel geweld (niet alleen kinderen) in de regio Breda. Dit project heeft als neven doel om de samenwerking tussen de betreffende instanties in de regio te verbeteren.
- 4 Financiering bureaunkosten VSK.
De VSK houdt kantoor in het gebouw van het BOZ. Aangezien het BOZ gesubsidieerd wordt door de provincie worden indirect ook de bureaunkosten van de VSK gesubsidieerd.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

De financiering van het BOZ (en dus indirect van de bureaunkosten van de VSK) en daaraan verbonden incest-functionarissen, is in principe structureel en zal dus in de toekomst gecontinueerd worden.

De extra subsidie voor het BVA geldt slechts voor 2 jaar. Daarna zal bekeken worden of het mogelijk is om de financiële ondersteuning van het BVA structureel op te hogen. De voorzichtige schatting is echter dat dat niet mogelijk is.

Het is mogelijk dat er in de toekomst projecten op het gebied van kindermishandeling gesubsidieerd worden, bijvoorbeeld in het kader van het zorgvernieuwingenprogramma, maar hiertoe bestaan geen concrete plannen.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Knelpunt vormt de onvoldoende financiële middelen voor het BVA. Het BVA heeft volgens eigen inschatting een half miljoen gulden meer nodig dan ze ontvangt.
- 2 Verder is het een knelpunt dat de BVA nogal een geïsoleerde positie inneemt binnen de jeugdhulpverlening. Het BVA zoekt geen contact met de jeugdhulpverlening, omdat ze zelf nog te weinig de meerwaarde inziet van netwerkvorming en samenwerking met deze instellingen. Door het initiatief rondom het provinciale meldpunt (zie hieronder) verbetert deze situatie wel iets.
- 3 Uit de evaluatie van het project ter stimulering van de samenwerking binnen de regionale samenwerkingsverbanden incesthulpverlening bleek dat de samenwerking en afstemming tussen de hulpverlenende instellingen slechts erg moeizaam van de grond komt.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

De betrokken beleidsmedewerkers waren niet op de hoogte van het bestaan van zulke samenwerkingsverbanden. In een later toegestuurde notitie (over de scenarioteams) bleek dat de regio 4 samenwerkingsverbanden kindermishandeling kent en de regio Breda 5.

Meer in het algemeen is de provincie een voorstander van de regionale aanpak in de jeugdhulpverlening in het algemeen en van kindermishandeling in het bijzonder. De regionalisatie-activiteiten zouden echter meestal bekostigd kunnen worden uit de reguliere budgetten.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

Op initiatief van een regionaal samenwerkingsverband jeugdhulpverlening en in overleg met de Raad voor de Kinderbescherming en het BVA wordt bekeken of er vanuit de regio Den Bosch of Eindhoven een centraal meldpunt kan worden gecreëerd, dat te zijner tijd uitgebouwd zou kunnen worden naar provincie-niveau. Hieromtrent is een discussienota geschreven, waar de betrokkenen nog op moeten reageren. Het BVA heeft in een voorlopige intentieverklaring zich met dit idee akkoord verklaard.

11 Provincie Noord-Holland

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

- 1 Budget voor het BVA Amsterdam wordt structureel opgehoogd met f 100.000,- en gesplitst teneinde per 1 september 1994 een provinciaal BVA te kunnen starten in Alkmaar (zie ook verslag regio Amsterdam).
- 2 Incidenteel worden er door de provincie projecten op het gebied van kindermishandeling gesubsidieerd. Het grootste project betrof een groot voorlichtingsproject van de VKM in Noord-Holland ten behoeve van alle leidsters van peuterspeelzalen (wat is kindermishandeling, signalering e.d.). De inhoud van de kleinere projecten was bij de beleidsmedewerkster niet direct bekend.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

- 1 Toewerken naar één provinciaal meldpunt.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Bereidheid van BVA en RvdK om samen te werken lijkt eerder minder dan meer te worden (zie verslag regio Amsterdam). De indruk bestaat dat noch het BVA noch de RvdK echt gemotiveerd is om nauwer samen te werken, terwijl dit wel van bovenaf opgelegd wordt.
- 2 De bezuinigingen in het algemeen vormen een knelpunt voor de hele jeugdhulpverlening, ook voor het onderwerp kindermishandeling.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

De samenwerkingsverbanden kindermishandeling in Noord-Holland-Noord functioneren in de praktijk ook als meldpunten, omdat de geografische afstand tot het BVA-Amsterdam te groot is. Zij claimen ook een taak op dat gebied. De provincie vindt echter dat de meldingen allen bij het centrale meldpunt moeten komen en dat, zo gauw het BVA Alkmaar van start gaat, de andere instellingen hun in de praktijk gegroeide meldfunctie over moeten dragen aan het BVA.

Het stimuleren van samenwerking ziet de provincie overigens primair als taak van de instellingen zelf. Ook vindt de provincie dat er gewaakt moet worden voor te veel afzonderlijke circuits.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

De provincie heeft nog alleen met het BVA hierover gesproken. Op termijn betreft men hier ook de RvdK bij. Men zoekt naar manieren om de RvdK en het BVA te stimuleren om samen vorm te gaan geven aan het centrale meldpunt. Overigens vindt men dat het meldpunt goed moet gaan samenwerken met alle betrokken instellingen en ziet men voor het meldpunt ook een taak weggelegd op het gebied van deskundigheidsbevordering ten aanzien van de jeugdhulpverleningsinstellingen.

12 Provincie Overijssel

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

Kindermishandeling vormt een speerpunt binnen het provinciale jeugdhulpverleningsbeleid. Dit komt tot uiting in het beschikbaar stellen van extra subsidie voor het BVA, de VKM en de VSK (zie hieronder).

- 1 Vanaf 1993 wordt het BVA structureel versterkt met f 50.000,- extra per jaar.
- 2 Voor 1993 is tijdelijk de helft (f 6.000,-) van de bureaunkosten van de VSK gesubsidieerd. Vanaf 1994 subsidieert de provincie structureel de helft van deze kosten. De andere helft wordt voorlopig incidenteel gesubsidieerd door de provincie Gelderland (de VSK bestrijkt namelijk beide provincies) met uitzicht op structurele subsidiëring.
- 3 Eind 1993 is er voor 3 jaar subsidie verstrekt (gemiddeld f 50.000,- per jaar) aan de VKM voor een steunpunt kindermishandeling dat ondergebracht is bij het BVA. Dit steunpunt gaat zich bezighouden met voorlichting over het signaleren van kindermishandeling en het reageren daarop (wie inschakelen e.d.). Deze voorlichting richt zich op alle beroepsgroepen die met kinderen in aanraking komen. Verder worden er door de provincie geen incidentele projecten gesubsidieerd.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

- 1 Het is het streven om het gemeentelijke jeugdbeleid meer af te stemmen op het provinciale jeugdhulpverleningsbeleid. Als eerste stap hiertoe is op dit moment een stagiaire bezig met het inventariseren van wat de gemeenten doen op het gebied van jeugdbeleid. De volgende stap is om te kijken hoe de provincie daarbij kan aansluiten. Op dit moment probeert bijvoorbeeld de Stichting Spel en Opvoedingsvoorlichting met haar preventieve activiteiten meer in te haken bij de instellingen op lokaal niveau.
In dit kader dient ook meer overleg te worden gevoerd tussen de gemeenten en de provincie.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Knelpunt is dat er onvoldoende zicht is op de behoeften, de vraag. WVC heeft daarom een landelijk behoeftenonderzoek aangekondigd, maar de provincie wil daarop niet wachten. Daarom is er een provinciale werkgroep in het leven geroepen om onderzoek te doen naar de behoeften op het gebied van jeugdhulpverlening. De conclusie van deze werkgroep zal waarschijnlijk luiden (dit komt ook in de literatuur naar voren) dat de ambulante hulp en preventie onderbelicht zijn. Daarom zal op termijn getracht worden de aandacht te verleggen van (semi-)residentiële hulp naar ambulante hulp en preventie.
- 2 Er bestaat te weinig samenhang en samenwerking in de jeugdhulpverlening. Sinds kort zijn er echter 4 grote multi-functionele organisaties gevormd, die een cluster zijn van meerdere jeugdhulpverleningsinstellingen. Deze schaalvergroting komt de samenwerking ten goede.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

Er zijn in de provincie geen samenwerkingsverbanden kindermishandeling. Is verder ook geen visie op.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

Geen.

13 Grootstedelijke regio Rotterdam

Welke activiteiten zijn er op het niveau van de grootstedelijke regio ontwikkeld?

- 1 In 1993 is er in de regio een voorlichtingscampagne gehouden, die onder andere -naast drie andere vormen van jeugdproblematiek- gericht was op kindermishandeling. Middels billboard-posters op vele lokaties werden ouders en verzorgers aangesproken. Deze campagne is voor de helft gesubsidieerd door de grootstedelijke regio en voor de andere helft door de gemeente Rotterdam.
- 2 Van 1992 tot en met 1994 krijgt de Opvoedtelefoon, waar ouders terecht kunnen voor hun opvoedingsproblemen, f 50.000,- per jaar subsidie van de regio. De Opvoedtelefoon blijkt ook een preventieve functie met betrekking tot kindermishandeling te hebben. Vanaf 1995 wordt de subsidie waarschijnlijk voortgezet.
- 3 De buurtnetwerken hebben een functie bij het signaleren en doorverwijzen van gevallen van kindermishandeling. Buurtnetwerken bestaan sinds twee jaar en bestaan uit werkers van verschillende (deels door de regio gesubsidieerde) instellingen. De regio geeft deze netwerken geen aparte subsidie.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

- 1 Het stroomlijnen, beter afstemmen van de meldfunctie van het BVA met de RvdK.
- 2 Preventie van kindermishandeling is een aandachtspunt. Hoe dit aandachtspunt inhoud gaat krijgen is nog niet bekend. Ideeën zijn: herhalen van de voorlichtingscampagne en stimuleren van de opvoedingsondersteuning aan ouders ter voorkoming van mishandeling en verwaarlozing van kinderen.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Meldfuncties nog slecht op elkaar afgestemd.
- 2 Kindermishandeling en verwaarlozing lijkt steeds meer toe te nemen.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

Samenwerking heeft geen hoge prioriteit. Samenwerking is op zich goed, maar het biedt geen oplossing voor het toenemende aantal gevallen van kindermishandeling. Die oplossing moet meer gezocht worden in een attitude-verandering van de opvoeders.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

In IPO verband is er in een brief de visie hieromtrent verwoord. Informeel zijn er reeds gesprekken geweest tussen de regio, het BVA en de RvdK. Formeel start over enige tijd het overleg hierover.

14 Provincie Utrecht

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

- 1 De samenwerking in de provincie op het gebied van kindermishandeling is een belangrijk punt van aandacht. Door de provinciale overheid is tot en met 1993 het onafhankelijke Provinciaal Coördinatiepunt Incesthulpverlening (PCI) bekostigd. Vanaf 1994 is het PCI ondergebracht bij het BVA en ontvangt het BVA hiervoor structureel f 100.000,- per jaar. Van dit geld wordt een projectcoördinator bekostigd en een projectbudget gecreëerd. De projectcoördinator stimuleert de beleidsontwikkeling bij instellingen, afstemming van de hulpverlening en de samenwerking tussen instellingen. Verder inventariseert de coördinator het hulpaanbod, ontwikkelt deskundigheidsbevorderende programma's en zet zonodig projecten op, zoals rondom verstandelijk gehandicapten en allochtonen.
Met subsidie van particuliere fondsen is vanaf 1991 een casemanager aangesteld die verantwoordelijk is voor de realisering van een meersporenbeleid in de hulpverlening en op uitvoerend niveau een coördinerende en consulterende functie vervult. Het functioneren van het extern casemanagement is voor veel instellingen aanleiding om in overleg met de projectcoördinator van het PCI te komen tot een adequater beleid op het terrein van incesthulpverlening en tot een betere afstemming en samenwerking met andere instellingen.
- 2 Het BVA ontvangt vanaf 1994 structureel f 50.000,- extra voor de uitbreiding van het bureau.
- 3 Er is een eerste gesprek gehouden op initiatief van de provincie met de BVA en de RvdK omtrent een centraal meldpunt.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

De provincie heeft geen expliciete plannen.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

De provincie heeft geen expliciete beleidsintenties, zodat ze ook geen knelpunten heeft gesignaleerd. Wel vormt het feit dat er twee ministeries betrokken zijn bij het organiseren van een meldpunt een knelpunt.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

Zie activiteiten (1).

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

Er is een eerste oriënterend gesprek gehouden (zie activiteiten (3)).

15 Provincie Zeeland

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

- 1 Door het Provinciaal Samenwerkingsverband Jeugdhulpverlening is in 1988 een 3-jarig **project kindermishandeling** in het leven geroepen. Dit project ontving van de provincie in totaal f 35.000,- subsidie voor zaalhuur, drukkosten e.d. Doel van dit project was meer coördinatie te gaan brengen in de voorlichting en hulpverlening rond (seksuele) kindermishandeling in Zeeland. Dit project heeft geresulteerd in:
 - a een voorlichtingsprogramma, gericht op mensen die beroepsmatig met kinderen werken (intermediairen), waarmee ongeveer 900 mensen zijn bereikt;
 - b een verwijsbrochure die op grote schaal verspreid is onder de groep intermediairen;
 - c het opzetten van een hulpverleningsnetwerk dat bestaat uit 2 meldpunten (BVA en RvdK die hun meldingen regelmatig uitwisselden), 4 regionale hulpverleningsteams kindermishandeling die door de hulpverleningsinstellingen zijn ingesteld en algemene informatie- en adviespunten voor kindermishandeling die zijn ondergebracht bij de instellingen voor algemeen maatschappelijk werk.
- 2 Als reactie op de aanbevelingen uit de evaluatie van het project kindermishandeling, is er van 1991 tot 1994 een project incesthulpverlening door de VSK uitgevoerd. Hiertoe is bij de VSK een beroepskracht aangesteld. De provincie subsidieerde dit project met f 103.500 per jaar. Het project beoogt:
 - a de bij de VSK aanwezige deskundigheid over te dragen aan de reguliere hulpverlening;
 - b de ontwikkeling van een zelfhulporganisatie als aanvulling op de professionele hulpverlening;
 - c het geven van voorlichting gericht op herkenning, bespreekbaarheid en preventie van seksuele kindermishandeling;
 - d de totstandkoming van een opvangnetwerk.
- 3 Als reactie op de aanbevelingen uit de evaluatie van het VSK-project wordt er per 1-5-1994 voor 3 jaar een case-manager voor slachtoffers van (met name seksuele) kindermishandeling aangesteld, die ook het 3-sporenbeleid verder dient te ontwikkelen. Deze case-manager is afkomstig van Stichting Jeugd & Gezin en is hier part-time voor vrijgesteld. De provincie verstrekt een subsidie van ongeveer f 50.000,- op jaarbasis.
- 4 De VKM had subsidie aangevraagd voor het opzetten van een steunpunt. Medio 1993 is daartoe voor 3 jaar subsidie verleend aan het Steunpunt Voorlichting Kindermishandeling. De provincie verstrekt hiervoor f 20.000,- subsidie per jaar. Dit Steunpunt is aangehaakt bij de GGD en er is hiervoor een functionaris part-time vrijgemaakt.
- 5 Vanaf 1-10-1992 zijn er 8 extra formatie-uren bijgekomen bij het BVA. Per 1-1-1994 is er een verdere versterking gerealiseerd uit de herspreidingsgelden en krijgt het BVA structureel f 52.000,- extra per jaar.
- 6 Medio 1994 start er een 3-jarig door de provincie gesubsidieerd project vrouwenhulpverlening, dat zich o.a. richt op de verwerkingsproblematiek van volwassen vrouwen die in hun jeugd slachtoffer waren van seksuele kindermishandeling. Overigens wordt er binnenkort iemand aangesteld die zich gaat buigen over het integreren van de vrouwenhulpverlening in de reguliere hulpverlening.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

- 1 Er zijn recent een aantal projecten gestart (zie boven). Na afloop daarvan wordt bekeken of en hoe dat gecontinueerd wordt.
- 2 Onder auspiciën van het provinciale samenwerkingsverband jeugdhulpverlening is een onderzoek verricht naar de behoefte aan residentiële opvangvoorzieningen voor incestslachtoffers. Op dit moment zijn de residentiële instellingen bezig met het ontwikkelen van een plan van aanpak hiervoor. De provincie zou t.z.t. hieromtrent een politiek besluit moeten nemen.
- 3 Deskundigheidsbevordering (in het algemeen en ook voor kindermishandeling) is en blijft een structureel aandachtspunt van de provincie. In de jaarlijkse gesprekken die de provincie heeft met de instellingen naar aanleiding van hun jaarplannen wordt -als deskundigheidsbevordering niet in de plannen is opgenomen- aan de orde gesteld of er iets aan deskundigheidsbevordering wordt gedaan en zo nee, wordt getracht dit te stimuleren. Ook in het regelmatig overleg van de provincie met de Inspectie vormt deskundigheidsbevordering een vast agendapunt.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Knelpunt bij de incest-hulpverlening is, dat de Riagg alleen daderhulpverlening op vrijwillige basis aanbiedt, niet in een gedwongen kader. Dit komt omdat er in de provincie vrij weinig 'Ruud Bullens-gevallen' zijn (door rechter opgelegde gedwongen hulpverlening) en het RIAGG het daarom niet opportuun vindt om te investeren in deskundigheidsbevordering op dit gebied en daar eigenlijk ook niet de middelen toe heeft.
- 2 De Fiom is in samenwerking met de VSK actief in het opzetten van verwerkingsgroepen voor meisjes die slachtoffer van incest zijn geworden (dit wordt overigens betaald door het landelijk bureau van de Fiom). Het Fiom trok in dit verband bij de provincie aan de bel voor advies, aangezien het aanbod zo groot is geworden dat ze met wachtlijsten moeten gaan werken. De provincie is binnenkort van plan om de ziektekostenverzekeraars te benaderen en hen te vragen hieraan mee te betalen.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

- 1 In het kader van het project kindermishandeling zijn vanaf 1991 hulpverlenings-team kindermishandeling gestart, die subregionaal zijn georganiseerd (op elk Zeeuws eiland is er één) en bestaat uit vaste deelnemers plus enkele leden die op afroep beschikbaar zijn. Deze teams zijn en blijven gehandhaafd en worden bekostigd uit de reguliere middelen.
- 2 De provincie stimuleert samenwerking door plannen e.d. van instellingen kritisch op dit aspect te bekijken.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

Vanaf 1992 hebben de RvdK en het BVA in het kader van het project kindermishandeling samengewerkt op het gebied van het uitwisselen van meldingen. Eens per kwartaal kwam men hiertoe bij elkaar om dubbeltellingen te voorkomen. De RvdK en het BVA zijn beiden ook vaste deelnemers van de hulpverleningsteams. Al met al is middels het project kindermishandeling zowel op uitvoerend als op managementniveau de samenwerking op gang gekomen. De RvdK wil de samenwerking nu uitbouwen en wil toewerken naar één meldpunt. De BVA wil echter de landelijke ontwikkelingen afwachten. Ook de provincie wacht liever de landelijke ontwikkelingen af.

Wel is de frequentie van het overleg over de meldingen opgehoogd naar eens per maand.

16 Provincie Zuid-Holland

Welke activiteiten zijn er op provincie-niveau ontwikkeld?

- 1 Men oriënteert zich op de mogelijkheden van reorganisatie van de BVA's. Zuid-Holland is één van de weinig provincies die niet één maar twee BVA's heeft: één in Rotterdam en één in Den Haag. Deze BVA's vallen deels onder de verantwoordelijkheid van de betreffende gemeentelijke overheden en deels onder die van de provincie. De provincie wil echter het BVA-aanbod meer op de behoefte van de provincie toespijken en onderzoekt nu de mogelijkheden om een BVA te verplaatsen van de stad naar de provincie. Hiertoe zijn vanaf begin 1994 onderhandelingen gestart met de twee gemeentelijke overheden en met de BVA's en de LSBVK over verschillende varianten van reorganisatie, de termijn, de kosten, organisatorische varianten e.d. Afhankelijk van de uitkomst van deze gesprekken wordt besloten of er verplaatst wordt en hoe dat dan vorm krijgt.
- 2 Er worden gesprekken gevoerd met de VKM. Deel VKM nu ondergebracht bij BVA Rotterdam. In verband met de reorganisatieplannen rondom het BVA wordt ook bekeken welke positie men de VKM wil geven. De VKM wil regionaal gaan werken en heeft subsidie bij de provincie aangevraagd voor regionale steunpunten. De provincie is er voorstander van om de VKM onder te brengen bij de Stichting Spel en Opvoeding, die zich ook bezighoudt met preventie. Moet nog verder uitkristalliseren middels gesprekken.
- 3 De provincie verleent incidenteel subsidie aan projecten op het gebied van kindermishandeling. Zo lopen er nu twee meerjarige projecten: een project voor slachtoffers van incest en seksueel geweld en een project met betrekking tot misbruik, seksueel geweld en suïcide.
- 4 In het kader van het doelgroepenbeleid gericht op zeer jonge kinderen stimuleert de provincie aandacht voor kindermishandeling. Hiertoe zijn gesprekken gevoerd met BVA, VKM en Stichting Spel en Opvoeding. Eventueel worden hiervoor extra middelen aangewend, maar daartoe is nog geen besluit genomen.
- 5 Er bestaan netwerken tegen seksueel geweld, waarvan seksueel geweld tegen kinderen een onderdeel vormt. Daar zijn speciale functionarissen voor. Er bestaat een provinciaal overleg samenwerkingsverbanden tegen seksueel geweld, waar overigens geen medewerker van de provincie bij betrokken is. De provincie subsidieert deze netwerken ook niet. Wel is er op provincie-niveau tijdelijk een beleidsmedewerker vrouwenhulpverlening geweest, die ook bemoeienis had met deze netwerken, maar deze beleidsmedewerker is nu weg.

Welke plannen heeft de provincie voor de komende jaren?

- 1 Het verder uitwerken van de reorganisatie van de BVA's.
- 2 In het verlengde van de reorganisatie: het verbeteren van de samenwerking tussen BVA en RvdK en het ontwikkelen van een centraal meldpunt.
- 3 Deskundigheidsbevordering via de VKM en Stichting Spel en Opvoeding van intermediairen op wijkniveau (leraren e.d.), teneinde de signalerings- en meldingsvaardigheden te verbeteren. Betreft overigens moeilijk gedrag/problemen van kinderen in bredere zin dan alleen kindermishandeling.

Welke knelpunten ervaart men bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid?

- 1 Probleem dat justitiële circuit van de RvdK zo gescheiden is van het BVA-circuit. Daardoor ontstaat onduidelijkheid over wat men doet, wat er na de melding gebeurt e.d. en dit bemoeilijkt ook het tot stand brengen van een centraal meldpunt.
- 2 De BVA's werken te geïsoleerd, hebben nauwelijks contact met de jeugdhulpverleningsinstellingen.

Welke ideeën, plannen en visie heeft men met betrekking tot de regionale samenwerkingsverbanden kindermishandeling?

In het algemeen vindt de provincie netwerkvorming in de sector jeugdhulpverlening van groot belang. Ook bij kindermishandeling is het samenwerken van de verschillende deelsectoren essentieel. De verschillende netwerken bestaan echter meestal uit instellingen waar de provincie geen bevoegdheden over heeft, zodat de provincie geen directe taak heeft in het financieel ondersteunen van deze netwerken. Het subsidiëren van al die losse netwerken is volgens de provincie ook onmogelijk. De provincie stimuleert overigens de netwerken soms wel, in overleg met de gemeenten, middels co-financiering. Of de provincie subsidieert de eigen instellingen (bijvoorbeeld Stichting Spel en Opvoeding) onder de voorwaarde dat zij meer gaan samenwerken met andere instellingen en hun netwerk uitbreiden. Ook de steunfuncties jeugdbeleid (RSJ's) hebben een taak bij het ondersteunen van de netwerken.

Welke ontwikkelingen zijn er rond de organisatie van een centraal meldpunt?

In het provinciale plan jeugdbeleid 1994-1995 dat in voorbereiding is, zal aandacht worden besteed aan het organiseren van een centraal meldpunt. Op dit moment worden er reeds oriënterende gesprekken hieromtrent gevoerd met de betrokken partijen. Deze organisatie hangt overigens nauw samen met de reorganisatie van de BVA's.

17 Samenvatting en conclusies

17.1 Thema's op provinciaal en grootstedelijk regio-niveau

Kindermishandeling vormt meestal expliciet aandachtspunt van provinciaal dan wel grootstedelijk beleid. Daarbij dient in de eerste plaats te worden opgemerkt dat de decentralisatie van planning en financiering van beleid heeft geleid tot een grote diversiteit aan beleidsvoornemens en activiteiten binnen de provincies en grootstedelijke regio's. Verder blijkt dat door geen der geïnterviewde beleidsambtenaren onderscheid gemaakt wordt tussen de verschillende vormen van kindermishandeling (seksuele kindermishandeling, lichamelijke mishandeling en verwaarlozing). Op basis van het interviewmateriaal krijgen we de indruk dat veel beleid alleen gericht is op seksuele kindermishandeling.

Soms komt de aandacht voor kindermishandeling voornamelijk tot uiting via het beschikbaar stellen van (extra) financiële middelen voor organisaties op het terrein van kindermishandeling (BVA's, VSK en VKM). Meestal echter is er echter ook sprake van, in meer of mindere mate uitgewerkt, inhoudelijk beleid.

Er is een aantal thema's of doelen te noemen die regelmatig terugkeren.

- Het probleem van de budgettekorten bij de BVA's.
- De uitbreiding/verandering van vestigingsplaatsen van de BVA's.
- Het verbeteren van de onderlinge afstemming van organisaties op het terrein van kindermishandeling.
- Het verbeteren van de onderlinge afstemming tussen gespecialiseerde instellingen (met name het BVA) enerzijds en reguliere instellingen voor jeugdhulpverlening anderzijds.
- Het bevorderen van het signaleren en het melden dan wel het op gang brengen van hulpverlening bij intermediairen in de omgeving van het kind.
- De aanpak van seksuele kindermishandeling in het kader van de bestrijding van seksueel geweld.

De budgettekorten bij de BVA's

Veel BVA's hebben aan het provinciaal bestuur duidelijk gemaakt dat zij te kampen hebben met een structurele overbelasting ten gevolge van een gestage toename van het aantal meldingen⁵. De provincies hebben deze toename van de problematiek op het gebied van kindermishandeling veelal onderkend. In 8 van de 15 provincies en grootstedelijk regio's zijn het laatste jaar, meestal structureel, extra financiële middelen toegekend aan de BVA's.

De BVA's hebben een aantal specifieke taken op gebied van kindermishandeling, te weten fungeren als meldpunt, advisering aan melders (particulieren, intermediairen en reguliere hulpverlening), het onderzoeken van meldingen en het op gang doen brengen van hulpverlening. (Jaarverslag 1993 LSBVK.) Deze taken hebben betrekking op de voorfase van hulpverlening bij kindermishandeling. In de praktijk houdt een deel van de BVA's zich ook bezig met coördinatie van de eigenlijke hulpverlening. Door extra financiering van de BVA's wordt de voorfase en de coördinatie van de hulpverlening versterkt.

⁵ Het aantal meldingen bij de BVA's is in de periode 1989 - 1992 met 58% gestegen (bron: jaarverslagen LSBVK).

Naast of in plaats van een verhoging van de subsidiegelden is men in enkele provincies en grootstedelijke regio's ook van plan om kritisch naar het takenpakket van de BVA's te kijken. Zo wordt vanuit de provincie Noord Brabant gesteld dat, conform het beleid van het LSBVK, alleen de coördinatie van de voorfase een BVA taak is en dat de coördinatie van de hulpverlening moet worden overgedragen. De provincie heeft voor het overdragen van de hiervoor benodigde expertise extra geld beschikbaar gesteld aan het BVA. Dit betekent dat er meer eenvormigheid en dus meer duidelijkheid komt in het takenpakket van de BVA's. Bovendien kunnen de BVA's hun eigenlijke taken beter uitvoeren, mits er voorzien wordt in een goede overdracht van de taak of taken die worden afgestoten.

Uitbreiding/verandering vestigingsplaatsen BVA's

In een aantal provincies/grootstedelijke regio's is niet alleen sprake van een extra financiering, maar komt er ook een vestigingsplaats bij voor het BVA. In Limburg komt er naast het bestaande kantoor in Maastricht ook een kantoor in Noord Limburg. Het BVA Amsterdam gaat alleen nog maar voor de regio Amsterdam en het Gooi werken, voor de rest van de provincie Noord-Holland komt er een kantoor in Alkmaar. Deze uitbreidingen hebben niet alleen te maken met het toegenomen aantal meldingen bij het BVA maar wellicht nog in sterkere mate met het streven naar een betere bereikbaarheid en beschikbaarheid van het BVA en het tot stand brengen van herkenbare meldpunten per provincie c.q. grootstedelijke regio. Hiervan kan ons inziens vooral een positief effect verwacht worden op de taak die het BVA heeft ten aanzien van het op gang brengen en eventueel de coördineren van hulpverlening bij kindermishandeling.

Dit geldt nog in sterkere mate voor een verandering van vestigingsplaats/werkwijze: de provincie Flevoland stelt als subsidievoorwaarde dat het BVA decentraal gaat werken onder meer in het kader van het opstarten van casemanagementteams.

Het verbeteren van de onderlinge afstemming van organisaties op het terrein van kindermishandeling

In sommige provincies/regio's wordt als algemeen aandachtspunt van beleid gesteld dat er een betere samenwerking of afstemming moet komen tussen instellingen als het BVA, de Raad, de VKM en de VSK. Meestal gaat het in dit verband echter om twee specifieke zaken:

- de subsidieaanvragen van het VKM voor het oprichten van regionale steunpunten;
- de ontwikkeling van een centraal of geïntegreerd meldpunt.

In de meeste provincies is men niet zonder meer voorstander van een apart steunpunt binnen de VKM. Deze aanvraag wordt geplaatst binnen het totaalaanbod van voorzieningen waarbij het meest gedacht wordt in de richting van een samenwerking tussen VKM en BVA. In Overijssel heeft men een steunpunt van het VKM ondergebracht bij het BVA. In Limburg wordt gesteld dat een gezamenlijk project van BVA en VKM subsidiabel zou zijn. In Groningen en Drenthe wordt een eventueel steunpunt van het VKM meegenomen in de plannen voor het centrale meldpunt.

Een en ander betekent dat getracht wordt om het gespecialiseerde voorzieningen-aanbod te stroomlijnen.

Het stroomlijnen en verhelderen van de huidige meldingspraktijk zal moeten leiden tot een verbetering van de afhandeling van de meldingen en een toename van de meldingsbereidheid.

In de meeste provincies/grootstedelijk regio's staat de ontwikkeling van een centraal provinciaal meldpunt nog in de kinderschoenen. Soms zijn oriënterende gesprekken gaande tussen provincie BVA en Raad, soms ook wacht men de landelijke ontwikkelingen af. In Amsterdam, Flevoland en Drenthe zijn de plannen al in een verder gevorderd stadium. In Flevoland moet op 1 juni 1994 de integratie van de meldfuncties van het BVA en de Raad een feit zijn. In Amsterdam zijn de ontwikkelingen gestagneerd, in Drenthe wil men per 1 september 1994 met een experiment van start gaan.

Het verbeteren van de onderlinge afstemming tussen het BVA en de reguliere instellingen voor jeugdhulpverlening

Binnen de jeugdhulpverlening is een schaalvergrotingsoperatie gaande. In een aantal provincies (Groningen, Friesland, Gelderland, Overijssel) wordt gedacht over of zijn al acties ondernomen om het BVA onderdeel te laten uitmaken van een zogenaamde multi-functionele organisatie. Dit zou de samenwerking met de reguliere jeugdhulpverlening - en daarmee dus de coördinatie en uitvoering van de hulpverlening bij kindermishandeling - ten goede moeten komen. Flevoland heeft in deze een afwijkend beleid: men wil hier het BVA laten integreren met de GGD en dus niet met een instelling voor jeugdhulpverlening.

Het bevorderen van het signaleren en het melden door intermediairen

In bijna alle provincies worden projecten of activiteiten op het gebied van voorlichting en deskundigheidsbevordering op het gebied van signalering en melding door intermediairen, gesubsidieerd of gestimuleerd.

Daarbij gaat het om initiatieven als de eerder genoemde steunpunten kindermishandeling en de buurtnetwerken die ook een functie moeten vervullen op het gebied van signalering en doorverwijzing bij kindermishandeling⁶.

De meest genoemde projecten in dit genre richten zich echter op het onderwijs (via voorlichting aan en deskundigheidsbevordering van leerkrachten). In Drenthe gaat men hiermee het meest ver; hier wil men het Ministerie van Onderwijs betrekken bij de ontwikkeling van structurele deskundigheidsbevordering van leerkrachten. Voorlichtingscampagnes gericht op ouders en verzorgers worden alleen in Rotterdam genoemd.

Via subsidiëring van deze projecten wordt een bijdrage geleverd aan een betere en meer vroegtijdige signalering van kindermishandeling door functionarissen in de directe omgeving van het kind.

⁶ De buurtnetwerken worden als zodanig niet door de provincies/grootstedelijke regio's gefinancierd, maar de ondersteuning ervan (implementatie, methodiekoverdracht, deskundigheidsbevordering) wel: de door de provincies/grootstedelijke regio's gefinancierde Stichting Spel en Opvoedingsvoorlichting heeft hier een taak in.

De aanpak van kindermishandeling in het kader van de bestrijding van seksueel geweld

Tenslotte zijn er onderdelen van projecten of regelingen in het kader van de bestrijding van seksueel geweld, die betrekking hebben op seksuele kindermishandeling. Dergelijke projecten worden bijvoorbeeld genoemd in Groningen, Friesland en Noord Brabant. Deze projecten zijn vaak gericht op de verbetering van (de samenwerking bij) hulpverlening aan slachtoffers.

Knelpunten bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid

- 1 Het wordt als een probleem ervaren dat het justitiële circuit van de RvdK zo gescheiden is van het BVA-circuit. Er is sprake van verkokering zowel op overheidsniveau (Ministerie van Justitie versus provincies/grootstedelijke regio's; vrijwillige hulpverlening versus justitiële RvdK) als op uitvoerend niveau (slechte afstemming tussen instellingen onderling). Daardoor ontstaat onduidelijkheid over wat men doet, wat er na de melding gebeurt e.d. en zijn de meldfuncties nog steeds slecht op elkaar afgestemd. Het bemoeilijkt ook het tot stand brengen van een centraal meldpunt.
- 2 Enkele provincies zijn van mening dat het idee van een centraal meldpunt hen door het rijk opgedrongen wordt. In sommige provincies/regio's bestaat de indruk dat noch het BVA noch de RvdK echt gemotiveerd is om nauwer samen te werken, terwijl dit wel van bovenaf opgelegd wordt. Bovendien is men van mening dat te lang onduidelijk blijft wat het rijk nu precies wil en hoe dat rijksbeleid concreet ingevuld dient te worden. Hierdoor worden ontwikkelingen vertraagd c.q. ontstaat een afwachtende houding.
- 3 De bezuinigingen in het algemeen vormen een knelpunt voor de hele jeugdhulpverlening, ook voor het onderwerp kindermishandeling. Met name de BVA's kampen structureel met onvoldoende financiële middelen.
- 4 Het wordt als een knelpunt ervaren dat het BVA nogal een geïsoleerde positie inneemt binnen de jeugdhulpverlening. Het LSBVK/BVA houdt zich te veel afzijdig van bepaalde ontwikkelingen: zoekt te weinig samenwerking met de jeugdhulpverleningsinstellingen en haakt niet in op schaalvergrotingsoperaties in de jeugdhulpverlening. Het wordt daarom door sommige regio's lastig gevonden dat bij het uitstippelen van beleid voor het BVA het LSBVK er tussen zit.
- 5 Er bestaan verkeerde (te veel) verwachtingen richting het BVA. Kindermishandeling wordt nog teveel als de verantwoordelijkheid gezien van het BVA, terwijl de reguliere hulpverleningsinstellingen hier ook medeverantwoordelijk voor zijn.
- 6 Er zijn erg veel ad hoc activiteiten en initiatieven op het gebied van kindermishandeling, terwijl het grotendeels ontbreekt aan gezamenlijke actie en afstemming. Er moet voor gewaakt worden dat er niet zozeer nieuwe netwerken worden gecreëerd, maar dat er gebruik wordt gemaakt van de reeds bestaande samenwerkingsverbanden.
- 7 Het blijkt dat samenwerking en afstemming tussen de hulpverlenende instellingen slechts erg moeizaam van de grond komt. Het clusteren van meerdere jeugdhulpverleningsinstellingen in zogenaamde mfo's, wat in verschillende provincies in gang wordt gezet, zal echter waarschijnlijk deze samenwerking ten goede komen. Feit is wel dat het niet altijd meevalt om praktisch vorm te geven aan de er op papier zo logisch uitziende plannen tot vorming van een mfo en de integratie van het BVA in zo'n mfo.

Conclusies

Het bovenstaande overziend komen we tot de conclusie dat het beleid van de provincie zich vooral richt op:

- verbetering van afstemming tussen en stroomlijning van voorzieningen;
- verbetering van signalering en doorverwijzing door intermediairen in de omgeving van het kind;
- verbetering van mogelijkheden om te melden;
- verbetering van de afhandeling van meldingen en het op gang brengen en coördineren van hulpverlening.

Beleid op het gebied van primaire preventie en het verbeteren van de uitvoering van de hulpverlening wordt slechts weinig genoemd door de geïnterviewde ambtenaren:

- Alleen in Groningen en Rotterdam wordt expliciet gesteld dat primaire preventie aandachtspunt van beleid is. In Groningen loopt een project gericht op het blootleggen van factoren die een rol spelen bij de ontwikkeling van kindermishandeling en de ontwikkeling van daarop aansluitend preventiebeleid. In Rotterdam is er een voorlichtingscampagne geweest voor opvoeders en wordt de opvoedtelefoon gesubsidieerd.
- Wat betreft de verbetering van de uitvoering van hulpverlening wordt in de eerste plaats gesteld dat de uitvoering van hulpverlening en de samenwerking tussen instellingen bij deze uitvoering, valt binnen de (vaak door gemeenten) gesubsidieerde reguliere hulpverlening. Dat neemt niet weg dat casusteam of casemanagers ten behoeve van de uitvoering van meersporen hulpverlening soms wel gesubsidieerd worden. In enkele provincies is sprake van andere vormen van ondersteuning van hulpverlening. Meestal gaat het dan om hulpverlening aan slachtoffers van incest (Friesland, Noord Brabant en Zeeland). Alleen in Zeeland vormt deskundigheidsbevordering op het gebied van kindermishandeling een expliciet geformuleerd aandachtspunt van beleid.